

ПОГОДЖЕНО

засідання педагогічної ради
протокол від «26 » серпня 2025 №2

ЗАТВЕРДЖЕНО

директор Запорізької гімназії
«Запорізька Січ»

Лариса ГАНЖА

Наказ від «26 » серпня 2025 №87р

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

позашкільного підрозділу

Запорізької гімназії

«Запорізька Січ» Запорізької міської ради

на 2025-2026 навчальний рік

Вступ

Освітня програма позашкільного підрозділу Запорізької гімназії «Запорізька Січ» – це нормативний документ, який містить характеристику змісту позашкільної освіти, особливості організації освітнього процесу та освітню місію позашкільної освіти.

Освітня програма позашкільного підрозділу схвалюється педагогічною радою комплексу та затверджується директором комплексу.

Освітня програма вибудовується з урахуванням диференціації та індивідуалізації освітнього процесу, демократизації управління, створення умов для творчої діяльності адміністрації та працівників закладу позашкільної освіти, збереження єдиного освітнього простору в регіоні, соціального захисту вихованців, учнів і слухачів, із забезпеченням їх права на доступність і якість позашкільної освіти, створення умов для безперервності освіти.

Освітня програма позашкільного підрозділу є засобом забезпечення реальних умов для вибору індивідуальної траєкторії розвитку, гарантом досягнення обраних освітніх рівнів, технологічним засобом управління якістю позашкільної освіти.

Освітня програма узгоджена із законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Положенням про позашкільний підрозділ, Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 11 серпня 2004 р. № 651 та зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2004р. за № 1036/9635, Типовими навчальними планами для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 22.07.2008р. № 676, освітніми запитами дітей та їх батьків.

Місія, візія та ключові цінності позашкільного підрозділу

Місія позашкільного підрозділу: сприяння кожному здобувачу освіти в цілісному розвитку та лідерському становленні; служіння людині, громаді, суспільству.

Візія позашкільного підрозділу:

створення сприятливого середовища, інфраструктури та умов для розвитку особистості; розвиток науково-педагогічного потенціалу, удосконалення науково-дослідницької, освітньої та інноваційної діяльності;

сприяння розкриттю лідерських якостей здобувачів освіти шляхом їх участі в самоврядуванні закладу позашкільної освіти;

створення умов для змістовного дозвілля здобувачів освіти та працівників закладу позашкільної освіти;

відкритість та забезпечення інформування спільноти;

служіння громаді.

Ключові цінності: Україна, дитина, громада, професіоналізм, довіра, духовність, лідерство, відповідальність.

Мета та завдання освітнього процесу в позашкільному підрозділі

Метою освітнього процесу в позашкільному підрозділі є розвиток здібностей дітей та молоді у сфері освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, технічної та іншого виду творчості, здобуття ними первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої само- та професійної реалізації.

Основними завданнями є:

виховання громадянина України;

вільний розвиток особистості та формування її соціально-громадського досвіду;

виховання у вихованців, учнів і слухачів поваги до Конституції України, прав і свобод людини та громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії;

виховання у вихованців, учнів і слухачів патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей Українського народу, а також інших націй і народів;

виховання у вихованців, учнів і слухачів шанобливого ставлення до родини та людей похилого віку;

створення умов для творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку вихованців, учнів і слухачів;

здобуття учнями, вихованцями, слухачами первинних професійних навичок і вмінь, необхідних для їхньої соціалізації, подальшої самореалізації та професійної діяльності;

формування у вихованців, учнів і слухачів свідомого й відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих, навичок безпечної поведінки;

задоволення освітньо-культурних потреб вихованців, учнів і слухачів, які не забезпечуються іншими складовими структури освіти;

задоволення потреб вихованців, учнів і слухачів у професійному самовизначенні і творчій самореалізації;

пошук, розвиток та підтримка здібних, обдарованих і талановитих вихованців, учнів і слухачів;

вдосконалення фізичного розвитку вихованців, учнів і слухачів, підготовка спортивного резерву для збірних команд України з різних видів спорту;

організація дозвілля вихованців, учнів і слухачів, пошук його нових форм; профілактика бездоглядності, правопорушень;

виховання в учасників освітнього процесу свідомого ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих;

формування здорового способу життя вихованців, учнів і слухачів;

здійснення інформаційно-методичної та організаційно-масової роботи.

Головні принципи освітнього процесу

гуманізація, що визначає пріоритети завдань творчої самореалізації особистості, її виховання, створення умов для вияву обдарованості і талантів здобувачів освіти, формування гуманної особистості;

єдність загальнолюдських і національних цінностей, що забезпечує у змісті освітнього процесу органічний зв'язок і духовну єдність української національної культури з культурою народів світу;

розвиток культури всіх національних меншин, що проживають на території України; сприяє усвідомленню пріоритетності загальнолюдських цінностей над груповими;

визначає позашкільну освіту як важливий засіб національного розвитку й гармонізації національних і міжнаціональних відносин в Україні;

демократизація, що передбачає автономію закладів позашкільної освіти різних типів та форм власності у вирішенні основних питань змісту їх діяльності, розвитку різноманітних форм співробітництва та партнерства всіх учасників освітнього процесу;

науковість і системність, що полягає в забезпеченні оптимальних умов для інтегруючої функції освітніх процесів в умовах досягнення основної мети позашкільної освіти;

безперервність, наступність та інтеграція, що забезпечує єдність всіх ланок освіти, об'єднання зусиль підрозділу позашкільної освіти з школою, дошкільною ланкою та громадськими організаціями; цілісність і наступність позашкільної освіти, спрямованої на поглиблення та конкретизацію освітнього процесу;

набуття освіти упродовж всього життя, за умови наступності та концентричності;

багатоукладність і варіативність, що передбачає можливість широкого вибору змісту, форми і засобів позашкільної освіти, альтернативність у задоволенні духовних запитів здобувачів освіти, їх пізнавальних та інтелектуальних можливостей та інтересів, запровадження поліваріантності навчальних програм, поглиблення і розширення їх практичної сприятливості, референції та індивідуалізованого освітнього процесу;

добровільність і доступність, що передбачає право вибору та доступності в забезпеченні потреб абсолютності у творчій самореалізації, духовному самовдосконаленні, здобутті додаткових знань, умінь та навичок, підготовки до активної професійної та громадської діяльності;

самостійність і активність особистості, що полягає у забезпеченні психолого-педагогічної атмосфери, яка сприяє виявленню, розвитку і реалізації здобувачами освіти пізнавальної самостійності, творчої активності, прояву обдарованості і таланту;

практична спрямованість, що передбачає набуття здобувачами освіти певних умінь і навичок, орієнтацію на трудову діяльність у ринкових умовах, їх розширення та розвиток, а також впровадження в життя за умов інтеграції з наукою і виробництвом.

Зміст освітнього процесу ґрунтується на засадах особистісного замовлення дітей і їх батьків. Ці замовлення постійно розвиваються, варіюються, в чому і простежується безперервна динамічність позашкільної освіти, її нестандартність та варіативність. Освітній процес у позашкільному підрозділі здійснюється за напрямками: фізкультурно–спортивний, військово–патріотичний, художньо–естетичний, науково-технічний – відповідно до Закону України «Про позашкільну освіту».

Система управління освітнім процесом

Керівництво закладом здійснює директор гімназії.

Колегіальним органом управління є педагогічна рада гімназії, повноваження якої визначаються Статутом гімназії.

Основні завдання управління освітнім процесом в позашкільному підрозділі складаються з наступних компонентів:

кадрове забезпечення освітньої діяльності:

Кадрове забезпечення закладу здійснено у повній відповідності з навчальним робочим планом закладу, спеціалізацією та шестиденним режимом його роботи.

Освітній процес у підрозділі забезпечують 14 педагогічних працівників. Всі вони мають відповідний рівень освіти, володіють фаховою майстерністю. Всі є основними працівниками.

Підрозділ повністю укомплектований педагогічними кадрами.

Кадрове забезпечення

Педагогічні працівники				Освіта				Категорія, розряд			Звання	Стаж роботи									
П	Д	В	І	П	В	В	І	7	4	1	1	4	28	2	15	2	15	4	28	2	16
1	12	1	14	13	0	0	1	7	4	1	1	4	28	2	15	2	15	4	28	2	16

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок вихованців, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- контроль за станом внутрішньої документації (журнали гурткової роботи, журнали з техніки безпеки, поурочне та тематичне планування);
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища підрозділу;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Навчальний план та обґрунтування його вибору

При формуванні робочого навчального плану враховано вимоги законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2001 р. № 433, Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 серпня 2004 р. № 651 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2004 р. № 1036/9635, Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 22 липня 2008 р. № 676.

Загальний обсяг навчального навантаження:

Загальний обсяг навчального навантаження для вихованців позашкільного підрозділу Запорізької гімназії «Запорізька Січ» складає 6480 годин на навчальний рік: для учнів початкового рівня I року навчання – 1096 години на навчальний рік, II року навчання – 1064 годин на навчальний рік, для учнів основного рівня I року навчання – 952 годин на навчальний рік, II року навчання – 1072 години на навчальний рік, III року навчання – 1028 години на навчальний рік, IV року навчання 1268 годин на навчальний рік, для учнів вищого рівня I року навчання – 0 годин на навчальний рік, II року навчання – 0 годин на навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в освітніх програмах та навчальному плані позашкільного підрозділу Запорізької гімназії «Запорізька Січ» Запорізької міської ради.

Для гуртків початкового рівня за напрямками позашкільної освіти складає:

№ з/п	Напрямок діяльності	Кількість годин			
		до 1-го року навчання		2-й рік навчання	
		на тиждень	усього за рік	на тиждень	усього за рік
1.	Художньо-естетичний	4-6	144-216	4-6	144-216
2.	Фізкультурно-спортивний	6	216	6	216
3.	Військово-патріотичний	4-6	144-216	6	216
4.	Науково-технічний	4-6	144-216	6	216

Для гуртків основного рівня за напрямками позашкільної освіти складає:

№ з/п	Напрямок діяльності	Кількість годин							
		до 1-го року навчання		2-й рік навчання		3-й рік навчання		4-й рік навчання	
		на тижд	усього за рік	на тижд	усього за рік	на тижд	усього за рік	на тижд	усього за рік
1.	Художньо-естетичний	4-9	144-324	6-10	216-360	6-10	216-360	6-12	216-432
2.	Фізкультурно-спортивний	6	216	6	216	6-9	216-324	6-9	216-324
3.	Військово-патріотичний	4-6	144-216	6	216	6-9	216-324	6-9	216-324
4.	Науково-технічний	4-6	144-216	6	216	6-10	216-360	6-12	216-432

Для гуртків вищого рівня за напрямками позашкільної освіти складає:

№ з/п	Напрямок діяльності	Кількість годин							
		до 1-го року навчання		2-й рік навчання		3-й рік навчання		4-й рік навчання	
		на тижд	усього за рік	на тижд	усього за рік	на тижд	усього за рік	на тижд	усього за рік
1.	Художньо-естетичний	6-12	216-432	6-12	216-432	6-12	216-432	6-12	216-432
2.	Фізкультурно-спортивний	6-9	216-324	6-9	216-324	9-12	324-432	9-12	324-432
3.	Військово-патріотичний	6	216	6-9	216-324	6-9	216-324	6-9	216-324
4.	Науково-технічний	6-12	216-432	6-12	216-432	6-12	216-432	6-12	216-432

Навчальним планом передбачено організацію освітнього процесу у гуртках за напрямками:

№ Напрямок/назва гуртка		Кількість	
		груп	дітей
Військово-патріотичний			
1.	Школа безпеки	6	90
2.	Козацько-лицарський гарт	2	30
Всього:		8	120
Фізкультурно-спортивний			
3.	Оздоровча аеробіка	2	30
4.	Східні єдиноборства	2	30
5.	Спас	6	60
Всього:		10	150
Художньо-естетичний			
6.	Умілі руки	4	60
7.	Вокально-фольклорний	2	30

Всього:		6	90
Дослідницько-експериментальний			
8.	Говоримо солов'їною	1	15
Всього:		1	15
Туристсько- краєзнавчий			
10.	Літературне краєзнавство	2	30
Всього:		2	30

Гуртки усіх напрямків, які пропонує позашкільний підрозділ забезпечені необхідним обладнанням, наочністю та знаряддям для повноцінної діяльності. Всі навчальні приміщення закладу мають паспорти з переліками наявного обладнання, навчального, наочного, методичного забезпечення.

Навчальний процес у позашкільному підрозділі здійснюється на підставі нормативно-правових актів, передбачених чинним законодавством у галузі позашкільної освіти та Статутом Запорізької гімназії «Запорізька Січ».

Тривалість навчального року, занять:

Керуючись ст. 16, 17 Закону України «Про позашкільну освіту», Статутом комплексу, навчальний рік складається з двох півріч. Навчальний рік розпочинається з 1 вересня поточного року і закінчується 31 травня наступного року.

Комплектування гуртків здійснюється у період з 1 по 15 вересня, який вважається робочим часом педагогів. Зарахування вихованців може здійснюватися протягом навчального року (у міру закінчення комплектування гуртків за їх бажанням і за згодою батьків або осіб, які їх замінюють на безконкурсній основі).

Тривалість занять встановлюється з урахуванням психофізіологічного розвитку дітей, допустимого навантаження на вихованців різних вікових категорій:

для вихованців від 6 до 7 років - 35 хвилин,

для вихованців старшого віку - 45 хвилин.

Всі гуртки закладу працюють без канікул. Це надає більше можливостей у засвоєнні навчальних програм, проведенні навчально – тренувальних зборів, екскурсійної діяльності в період шкільних канікул.

Усі приміщення, які використовуються для гурткових занять забезпечують оптимальні умови для організації освітнього процесу, відповідно до державних санітарних правил і норм (ДСанПіН 5.5.5.008-01).

Освітній процес здійснюється диференційно відповідно до віку. Наповнюваність груп становить 10 - 15 вихованців залежно від профілю, навчальних планів та площі приміщень, де проходять гурткові заняття. Тривалість перерв між заняттями становить, як правило, 10 - 15 хвилин. Характер організації перерв залежить від напрямку роботи гуртка.

Перерви між заняттями визначаються режимом щоденної роботи позашкільного підрозділу та його Статутом.

Навчальні програми

№	Назва гуртка	Повна назва програми	Тип програми	К-ть годин за	Ким затверджено (№ наказу або протоколу, дата)
1	Школа безпеки	Навчальна програма гуртка «Школа безпеки»	Адапт.	216 324	Науково-методична рада КЗ «ЗОППО» ЗОР протокол від 24.06.2021, №5
2	Східні єдиноборства	Навчальна програма «Східні єдиноборства»	Адаптов.	216 324	Науково-методична рада КЗ «ЗОППО» ЗОР; від 24.06.2021, №5
3	Умілі руки	Навчальна програма позашкільної освіти. Декоративно-ужиткове мистецтво	Держав.	144 216	Лист ІМЗО від 27.12.2019 №22.1/12-Г-1223, протокол від 23.12. 2019, №4
4	Оздоровча аеробіка	Навчальна програма «Оздоровча аеробіка»	Адаптов.	216 324	Науково-методична рада КЗ «ЗОППО» ЗОР; протокол від 24.06.2021, №5
5	Вокально-фольклорний	Навчальна програма вокального мистецтва.	Державна	216 324	Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист від 08.04.2016 р. № 1/11-4657)
6.	Спас	Навчальна програма «Спас»	Адаптов.	216 324	Науково-методична рада КЗ «ЗОППО» ЗОР; протокол від 24.06.2021, №5
7.	Літературне краєзнавство	Навчальна програма «Літературне краєзнавство»	Державна	144 216	МОН України, рішення експертної комісії з позашкільної освіти від 12.12.2022, протокол №3
8.	Козацько-лицарський гарт	Навчальна програма «Козацько-лицарський гарт»	Державна	144 216	Науково-методична рада Міністерства освіти і науки України, протокол № 3 від 22.12.2017 року)
9.	Спілкуємося солов'їною	Навчальна програма «Українська мова»	Державна	324	«Рекомендовано МОН України, науково-методичною радою Національного центру «Мала академія наук України», лист протокол № 3 від 27.08.2021»

Методичне забезпечення освітньої програми

Методична робота в позашкільному підрозділі – це спеціальний комплекс практичних заходів, які ґрунтуються на досягненнях науки, передового педагогічного досвіду і спрямовані на всебічне підвищення компетентності і

професійної майстерності кожного педагогічного працівника. Цей комплекс орієнтований перш за все на підвищення творчого потенціалу педагогічного колективу, а в кінцевому результаті – на підвищення якості й ефективності освітнього процесу.

Методична робота спрямована на забезпечення реалізації змісту позашкільної освіти та досягнення очікуваних результатів.

Заступником директора з НВР сплановано та спільно з методистом закладу організовано роботу методичної ради, на засіданнях якої вже розглянуто питання: про формування системи цінностей засобами позашкільної освіти; про вибір форм організації занять, як однієї з умов успішного навчання дітей та учнівської молоді; про впровадження інформаційних технологій в освітній процес; про організацію методичної роботи; про систему вимог до сучасного заняття.

Значна увага приділяється роботі з обдарованими дітьми.

Ця робота спрямована на досягнення високих результатів. Із метою виявлення обдарованих дітей проводяться бесіди, робота зі створення банку даних з урахуванням типів обдарованості, ведеться облік результатів участі вихованців у масових заходах.

Досвід показує, що системна робота з обдарованими дітьми полягає у: залученні їх до конкурсів, змагань; організації системної адресної підтримки обдарованих дітей, які є переможцями всеукраїнських масових заходів з військово-патріотичного та фізкультурно-спортивного напрямків.

Особливою формою навчання є інтегровані заняття, які спрямовані на встановлення у вихованців цілісного, системного світогляду. актуалізації особистісного ставлення до питань, що розглядаються на занятті. Основою ефективності цих занять є чітке визначення їх мети і планування для забезпечення різнобічного розгляду певної теми.

Визначено терміни проведення методичних нарад, на яких опрацьовуються актуальні питання з методики навчання.

Практичній спрямованості методичній роботі сприяє робота «Школи педагогічної майстерності». Педагоги-початківці в рамках роботи «Школи методичної підтримки молодого педагога» мають змогу підвищити свій методичний рівень. У рамках роботи Школи проводиться тиждень наставника з серією демонстраційних занять, у ході якого беруться до уваги питання самоосвіти педагогів-початківців та їх участь у методичній роботі.

У визначені терміни адміністрацією закладу забезпечується організація та проведення: тижня відкритих дверей педагогів-майстрів; виставок; творчих майстерень педагогів; педагогічних консультацій; педагогічних читань; пізнавальних та професійних екскурсій.

Адміністрацією закладу вивчаються та узагальнюються матеріали з досвіду роботи керівників гуртків.

Педагогічний колектив працює над упровадженням інформаційно-комп'ютерних технологій у навчальний процес закладу.

Удосконаленню педагогічної майстерності та науково-методичному зростанню педагогів, підвищенню їх фахового рівня, виявленню творчих, талановитих членів колективу сприяють укладені адміністрацією закладу договори, а саме: Договір про співпрацю з ЗКПУ; Договір про співпрацю з Львівським державним університетом безпеки життєдіяльності; Договір про співпрацю з Черкаським інститутом пожежної

безпеки ім. Героїв Чорнобиля; Договір про співпрацю з ГУ ДСНС в Запорізькій області, Договір про співпрацю у сфері національно-патріотичного виховання з Громадською організацією «Запорізька обласна федерація козацького бойового мистецтва «Спас».

Організація методичної роботи у закладі позитивно сприяє підвищенню майстерності педагогів та популяризації педагогічних здобутків; впровадженню в практику роботи нових ефективних методів з даного напрямку; розвитку творчого потенціалу колективу. Необхідною умовою формування педагогічного професіоналізму педагогічного працівника є систематичне підвищення своєї професійної майстерності та науково-методична діяльність.

Організація освітнього процесу в позашкільному підрозділі

Освітній процес здійснюється диференційовано (відповідно до віку, індивідуальних можливостей, інтересів, нахилів, здібностей, стану здоров'я) з використанням різних організаційних форм роботи: гурткова робота, індивідуальні заняття, вікторина, змагання, конкурси, виставки, навчало-тренувальні збори, екскурсії, а також з використанням інших форм роботи.

Заняття проводяться у формі індивідуальних і групових занять.

Вибір форм і методів навчання працівники закладу визначають самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених в освітніх (навчальних) програмах.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку в освітньому процесі.

Очікувані результати реалізації освітньої програми

Як результат реалізації освітньої програми є сформованість у вихованців, учнів і слухачів пізнавальної, практичної, творчої і соціальної компетентностей.

Пізнавальні компетентності передбачають оволодіння поняттями та знаннями з різних галузей знань; основ характеристики явищ і процесів суспільного життя; набуття знань морально-психологічних якостей, способів організації змістовного дозвілля.

Практичні компетентності передбачають формування різноманітних техніко-технологічних вмінь і навичок, здатності реалізовувати і захищати свої права, орієнтуватися у соціальних відносинах, встановлювати зв'язки між подіями і явищами, формулювати, висловлювати та доводити власну думку, позицію.

Творчі компетентності передбачають набуття досвіду власної творчої діяльності з різних галузей знань, розв'язання творчих завдань, здатності проявляти творчу ініціативу; розвиток дослідницьких здібностей, системного, просторового і логічного мислення, уяви, фантазії; потреби у творчій самореалізації та духовному вдосконаленні.

Соціальні компетентності орієнтовані на досягнення високого рівня освіченості і вихованості; емоційний, фізичний та інтелектуальний розвиток; формування позитивних особистісних якостей (самостійність, наполегливість, працелюбство та ін.), ціннісного ставлення до себе та інших, вміння працювати в колективі. Розвиток здатності до професійного самовизначення. Творчого

становлення. Формування громадянського поведінки, патріотизму, любові до України.

Досягнення здобувачів освіти позашкільного підрозділа визначено індикаторами оцінювання, а саме:

- частка здобувачів освіти, що брали участь у змаганнях та заходах на рівні закладу, району;
- частка здобувачів освіти, що брали участь у змаганнях та заходах на рівні міста, області;
- частка здобувачів освіти, які брали участь у заходах Всеукраїнського та Міжнародного рівнів;
- частка здобувачів освіти, які отримали у закладі документи про освіту;
- частка здобувачів освіти, які продовжили навчання за відповідним напрямом, спеціальністю або обрали відповідну професію.

Результати оцінювання здобувачів освіти обговорюються на засіданнях педагогічної ради та враховуються при оцінюванні предметів фізичне виховання, мистецтво, трудове навчання та ін.